

АГАТА КРИСТИ ЧЕТВЪРТИЯТ

Превод от английски: Веселин Иванчев, 1995

chitanka.info

Негово преосвещенство Парфит леко се задъха. Тичането след влакове съвсем не е занимание за хора на неговата възраст. Първо, защото фигурата му вече не беше такава, каквато бе преди, и, второ, поради факта че загубата на елегантния му силует се съпътстваше с все по-нарастваща тенденция на недостиг на въздух. С известно достойнство той определяше тази тенденция с думите:

— Нали разбирате, *сърцето ми!*

С въздишка на облекчение се намести в ъгъла на купето първа класа. Топлината вътре му подежда чудесно. Навън валеше сняг. Имаше късмета да намери свободно ъглово място за дългото нощно пътуване. Каква мъка само, ако не беше успял. Трябваше да има спален вагон в този влак.

Другите три ълови места бяха вече заети и едновременно с този факт Негово преосвещенство Парфит усети, че мъжът от най-отдалечения ъгъл се усмихваше доброжелателно, все едно че го познава. Беше добре обръснат мъж със скептично лице и прошарена по слепоочията коса. Професията му бе толкова ясно изписана върху лицето му, че едва ли някой не би разпознал юриста в него. Сър Джордж Дюран наистина бе много известен адвокат.

— Е, Парфит — отбеляза сърдечно той, — май ти се е наложило да потичаш.

— Опасявам се, че твърде зле се отразява на сърцето ми — каза Негово преосвещенство. — Каква случайност да ви срещна, сър Джордж. На север ли отивате?

— Нюкасъл — отвърна лаконично сър Джордж. — Между другото, познаваш ли доктор Кемпбъл Кларк?

Човекът, седнал от страната на Негово преосвещенство, кимна любезно.

— Срещнахме се на перона — продължи адвокатът. — Още едно съвпадение.

Негово преосвещенство Парфит погледна доктор Кемпбъл Кларк с интерес. Често бе чувал името му. Доктор Кларк бе изтъкнат лекар и специалист по психически заболявания, а последната му книга *Проблемите на подсъзнанието* бе най-обсъжданата книга на годината.

Негово преосвещенство Парфит се вгледа в ъгловатото му лице с пронизващи сини очи и червеникава коса, която не бе засегната от

побеляване, но очевидно бързо оредяваше. Лекарят имаше излъчването на човек с решителен характер.

Негово преосвещенство погледна срещу себе си, очаквайки вече почти по навик и там да срещне познато лице, но четвъртият пътник в купето се оказа съвършено непознат. „Вероятно е чужденец“ — предположи Негово преосвещенство. Беше дребничък тъмен мъж с доста незабележима външност. Загърнат в голямото си палто, той, изглежда, веднага бе заспал.

— Ваше преосвещенство Парфит от Брадчестър? — заинтересува се с приятния си глас доктор Кемпбъл Кларк.

Негово преосвещенство се почувства поласкан. Тези „научни проповеди“, които изнасяше напоследък, бяха станали истинска сензация особено след като пресата се заинтересува от тях. Ето от какво се нуждаеше църквата, от съвсем съвременни неща.

— Прочетох книгата ви с голям интерес, доктор Кларк — отвърна той. — Макар че тук-там стилът ѝ бе твърде професионален за мен.

Дюран се намеси.

— Ваше преосвещенство, как предпочитате, да дремнем, или да поприказваме? — попита той. — Веднага признавам, че страдам от безсъние и следователно предпочитам да разговаряме.

— О, разбира се. При всички случаи — каза Негово преосвещенство. — Рядко придремвам по време на тези нощни пътувания, а и книгата, която си нося, е твърде скучна.

— Във всички случаи тук сме се събрали твърде представителна група — отбеляза докторът с усмивка. — Църквата, законът и медицината.

— Както сме се събрали, можем да даваме мнения по всички въпроси — засмя се Дюран. — Църквата — по духовните, аз пък изключително по светския живот и правната страна, докато вие, докторе, имате поглед от патологията до дълбините на психологията. Мисля, че можем да покрием всяка тема изцяло.

— Опасявам се, че далеч не всяка — отбеляза доктор Кларк.

— Пропуснахте още една гледна точка, която е твърде важна.

— Тоест? — полюбопитства адвокатът.

— Гледната точка на обикновения човек от улицата.

— Толкова ли е важна? Не греша ли най-често именно той, човекът от улицата?

— О, почти винаги. Но той притежава нещо, което би трябвало да отсъства във всяко експертно виждане. Личната гледна точка. Най-сетне добре знаете, че е трудно да се избегне влиянието на хората около вас. Открил съм това в професионалните си занимания. На всеки пациент, който идва при мен и е наистина болен, се падат по пет, които нямат никакъв друг проблем, освен този, че им е невъзможно да се чувстват щастливи с хората, с които живеят. Какво ли не измислят, от болки в коляното до схващане на пръстите, но всъщност става дума за едно и също нещо, за грубата повърхност, която се получава от търкането на едно мислене с друго.

— Имате много „изнервени“ пациенти, предполагам — отбеляза пренебрежително Негово преосвещенство. Нервите му бяха съвсем наред.

— О, и какво искате да кажете с това? — обърна се светкавично лекарят към него. — Нерви! Когато произнасят тази дума, хората ѝ се надсмиват, точно така, както вие правите в момента. „Няма му нищо“, казват те. „Просто нерви!“ Но, Боже всемилостиви, та там е скрита сърцевината на всичко! Едно физическо страдание може да бъде разпознато и излекувано, но и сега знаем толкова малко за неясните причини на хилядата и една форми на нервно разстройство, колкото сме знаели и преди, да речем по времето на кралица Елизабет.

— Боже мой! — възкликна Негово преосвещенство Парфит, малко объркан от тази яростна атака. — Наистина ли?

— Внимавайте, това е Божи дар — продължи доктор Кемпбъл. — В предишни времена считахме човека за животно, притежаващо дух и тяло, при това поставяйки ударение на тялото.

— Душа и тяло — поправи го кротко свещеникът.

— Душа? — Докторът се засмя странно. — Какво вие, свещениците, имате предвид под душа? Знаете ли, никога не сте се изразявали твърде ясно по този въпрос. През вековете винаги сте избягвали да давате точно определение.

Негово преосвещенство прочисти гърло, възнамерявайки да произнесе слово, но за негово огорчение тази възможност не му бе дадена. Докторът продължи:

— А как можем да сме сигурни, че става дума за дух, а не за духове?

— Духове? — попита сър Джордж и повдигна скептично вежди.

— Да. — Погледът на Кемпбъл Кларк се премести върху него. Наклони се напред и го подбутна леко по гърдите. — Толкова ли сте сигурни, че там има само един обитател и че единственото нещо, което може да се направи с това желано място, е да бъде обзаведено за седем, двадесет и една, четиридесет и една, седемдесет и една или колкото там години. Накрая обитателят започва да изнася нещата си малко по малко и скоро напуска къщата окончателно, а тя се срутва, остава една купчина развалини и гниещи остатъци. Вие сте господарят на къщата, нека признаем това, но никога ли не сте съзнавали присъствието на другите, на тихите прислужници, които биха могли да бъдат разпознати само по работата, която са извършили, работа, която вие не съзнавате, че вършат? Или приятелите ви? Настроенията, които ви обсебват и ви правят, както се казва, „друг човек“ в дадени моменти. Съвсем вярно, вие сте кралят на крепостта, но бъдете сигурни, че и „долният нехранимайко“ се крие там.

— Драги ми Кларк — провлачи адвокатът, — караш ме да се чувствам неудобно. Наистина ли разсъдъкът ми е бойно поле на противопоставящи се индивидуалности? Това ли е последната новост в науката?

Беше ред на доктора да повдигне рамене.

— Тялото ви е — отвърна сухо той. — А щом тялото е, защо не и разсъдъкът?

— Много интересно — отбеляза Негово преосвещенство Парфит. — О, изумително нещо е науката. Наистина прелестно. — А на себе си каза: „Мога да направя твърде интересна проповед от тази идея.“

Но моментната възбуда на доктор Кемпбъл Кларк бе отминала и той се облегна назад.

— Всъщност — отбеляза той със сух професионален тон, — именно такъв случай на раздвояване на личността ме води в Нюкасъл тази нощ. Много интересен случай. Жертва на нервно заболяване. Съвсем реално.

— Раздвояване на личността — замислено произнесе сър Джордж Дюран. — Предполагам, че не е много рядко явление. Също

като загубата на паметта, нали? Оня ден са се сблъскали в съда с подобен случай.

— Класическият случай — кимна лекарят — е този на Фелиси Бол. Може би си спомняте?

— Разбира се — каза Негово преосвещенство Парфит. — Помня, че четох за него във вестниците, но беше отдавна, най-малко преди седем години.

Доктор Кемпбъл отново кимна.

— Това момиче беше станало една от най-известните личности във Франция. Учени от цял свят се стичаха, за да я видят. Притежаваше не по-малко от четири ясно изразени личности. Бяха известни като Фелиси 1, Фелиси 2, Фелиси 3 и т.н.

— Нямаше ли някакви намеци, че работата е съзнателно скроена? — попита недоверчиво сър Джордж.

— Личностите Фелиси 3 и Фелиси 4 подлежаха до известна степен на съмнение — призна лекарят. — Но основните факти остават. Фелиси Бол произхождаше от бретонско село. Беше третото от петте деца на семейството. Дъщеря на баща пияница и луда майка. В един от своите пиянски изблици бащата удушил майката и ако си спомням добре, бил изпратен на доживотна каторга. Фелиси е била на пет години тогава. Великодушни хора се заинтересували от съдбата на децата и Фелиси била отгледана и образована от една английска госпожица, която притежавала нещо като дом за изоставени деца. Въпреки това тя не успяла да разбере много за Фелиси. Описва момичето като неестествено бавно и глупаво, научено само да чете и пише с огромно усилие, а също и непохватно. Тази дама се опитала да намери домакинска работа за момичето и наистина намерила няколко места, където я взели, когато навършила подходящата възраст. Въпреки това никъде не успявала да се задържи за дълго поради несъобразителността си и огромния си мързел.

Докторът спря за малко. Докато кръстосваше отново краката си, нагласяйки по-плътно пътническото одеяло около себе си Негово преосвещенство изведнъж усети, че човекът срещу него леко се бе размърдал. Очите му, доскоро затворени, сега излъчваха нещо присмехулно и неопределено, което стресна свещеника. Като че човекът се бе заслушал и злорадстваше тайно над чутото.

— Имаше една снимка на Фелиси Бол, на която тя е на седемнадесет години — продължи докторът. — На нея тя изглежда като недодялано селско момиче с тежка конструкция на тялото. Нищо в нея не подсказва, че скоро щеше да се превърне в една от най-известните личности във Франция. Пет години по-късно, когато навършила 22, Фелиси Бол тежко заболяла психически и в процеса на възстановяване започнал да се проявява странният феномен. Ще изброя фактите, които много и известни учени установиха. Личността, наречена Фелиси 1, е била неразличима от самата Фелиси Бол, каквато е била през последните двадесет и две години. Фелиси 1 пишела и говорела френски зле и със запъване, не знаела никакви чужди езици и не можела да свири на пиано. Обратно, Фелиси 2 говорела свободно италиански и средно немски. Почеркът ѝ бил крайно различен от този на Фелиси 1, а френският — съвсем свободен и изразителен. Разговаряла за политика и изкуство и страстно обичала да свири на пиано. Фелиси 3 имала много сходни черти с Фелиси 2. Тя била интелигентна и очевидно добре образована, но пълна нейна противоположност в морално отношение. Всъщност била напълно покварено същество, но покварено по парижки, а не по провансалски. Знаела парижкия жаргон и всички шикозни изрази на средите с леки нрави. Речникът ѝ бил скверен и тя роптаела срещу религията и така наречените „добри хора“, използвайки най-неблагопристойни изрази. Най-сетне съществувала и Фелиси 4, сънливо, полубезмозъчно същество, очевидно набожно и уж с качества на ясновидец, макар че четвъртата ѝ личност изглежда доста несъстоятелна и илюзорна и понякога се възприема като съзнателно хитруване от страна на Фелиси 3, един вид шега от нейна страна с лековерната публика. С изключение на Фелиси 4 бих могъл да твърдя, че всяка от тези личности е с добре изразена индивидуалност и няма представа за съществуването на останалите. Несъмнено Фелиси 2 е била преобладаваща и понякога се задържала за цели две седмици до момента, в който Фелиси 1 внезапно се появявала за ден-два. След това идвали Фелиси 3 или 4, като последната рядко владеела положението за повече от няколко часа. Всяко такова превръщане се придружавало от силен главобол и дълбок сън, като при всички случаи напълно се губели спомените за предишните състояния и появяващата се нова личност продължавала

да живее живота си оттам, откъдето е бил прекъснат, без да съзнава изминалото време.

— Забележително — промърмори Негово преосвещенство. — Безкрайно удивително. Все още не знаем почти нищо за чудесата на вселената.

— Но знаем, че има много изкусни измамници в нея — отбеляза сухо адвокатът.

— Случаят „Фелиси Бол“ бе изследван както от адвокати, така и от лекари и учени — побърза да каже доктор Кемпбъл Кларк. — Известният Куимбелие, ако си спомняте, проведе най-задълбочено разследване на случая и потвърди гледната точка на учените. Освен това защо сме толкова изненадани? Виждали сме яйца с два жълтъка, нали? Също и сраснали банани? Защо тогава да нямаме и две души в едно тяло?

— Две души? — изрази протеста си свещеникът.

Доктор Кемпбъл Кларк обърна пронизващия си син поглед към него.

— Как иначе да го наречем? Искам да кажа в случай че личността и душата са едно?

— Добре че подобно нещо е изключение — отбеляза сър Джордж. — Ако беше повсеместно, би довело до твърде сериозни усложнения.

— Разбира се, подобно състояние е извън нормата — съгласи се докторът. — За огромно съжаление не бе проведено по-продължително изследване поради неочакваната смърт на Фелиси.

— Имаше нещо странно около този случай, ако си спомням добре — рече бавно юристът.

Доктор Кемпбъл Кларк кимна.

— Крайно необяснимо. Една сутрин момичето бе намерено мъртво в леглото си. Очевидно бе удушено. Но за изумление на всички беше неопровержимо доказано, че тя сама се е удушила. Следите по врата ѝ бяха от нейните собствени пръсти. Макар и не физически невъзможен, този вид самоубийство изисква огромна сила и почти нечовешка воля. Причината, която е довела до подобно развитие на нещата, остана напълно неясна. Разбира се, душевното ѝ равновесие винаги е било деликатно. Но все пак. Завесата бе спусната винаги над загадката Фелиси Бол.

Точно в този момент човекът от далечния ъгъл се изсмя.

Другите в купето подскочиха като ужилени.

Напълно бяха забравили за присъствието на четвъртия. Вторачиха се в мястото, където той седеше, все още увит с палтото си. Той се изсмя отново.

— Моля да ме извините, господа — започна той на съвършен английски, но все пак с лек чуждестранен акцент. — Изправи се, откривайки бледото си лице с малки лъскави черни мустачки. — Моля да ме извините — повтори той, покланяйки се с насмешка, — но всъщност кога науката се е произнесла окончателно за нещо?

— Вие вероятно знаете нещо за случая, който обсъждаме? — попита любезно докторът.

— За случая? Не. Но познавах нея.

— Фелиси Бол?

— Да. Както и Анет Равел. Виждам, че не сте чували за Анет Равел? Въпреки това историята, за която говорите, е тясно преплетена с тази на Анет. Повярвайте ми, нищо не знаете за Фелиси Бол, ако не сте чували за Анет Равел. — Той извади часовника си и го погледна. — Точно половин час до следващата спирка. Ще имам време да ви разкажа, ако, разбира се, ви интересува.

— Моля ви, разкажете — подкани го тихо докторът.

— С огромно удоволствие ще ви изслушаме — добави свещеникът.

Сър Джордж Дюран от своя страна просто излъчваше напрегнато очакване.

— Господа, казвам се Раул Ленардо — започна необикновенният им спътник. — Току-що споменахте за една английска дама, мис Слейтър, която се занимаваше с благотворителност. Аз съм роден в рибарско селце в Бретон и когато родителите ми загинаха при железопътна катастрофа, мис Слейтър ми се притече на помощ и ме спаси от вашите сиропиталища. Тя се грижеше за около двадесет деца, момчета и момичета. Сред тях бяха Фелиси Бол и Анет Равел. Господа, ако не успея да ви предам точно личността на Анет, вие нищо не бихте разбрали. Тя бе дете на жена от типа „*fille de joie*“^[1]. Майка ѝ починала от туберкулоза, изоставена от любовника си. Била танцьорка. Анет очевидно бе наследила страстта ѝ към танца. Когато я видях за пръв път, бях на единадесет години и тя бе едно мъниче, чиито очи ту

светеха присмехулно, ту обещаващо. Едно малко създание, изтъкано от огън и живот. И веднага, да, веднага тя ме превърна в свой роб. „Раул направи това заради мен. Направи онова“. А аз, аз се подчинявах. Обожавах я и тя го знаеше. Ходехме тримата заедно на плажа, защото Фелиси обикновено идваше с нас. Там Анет свалеше обувките и чорапите си и танцуваше по пясъка. Накрая, когато се спираше без тя ни разказваше какво смята да прави и каква иска да стане. „Ще видите, аз ще стана известна. Да, невероятно известна. Ще имам стотици, хиляди копринени чорапи от най-фина коприна. И ще живея в изискан апартамент. Всичките ми любовници ще бъдат млади, красиви и богати. А когато танцувам, цял Париж ще се стича да ме види. Те ще викат от възторг, полудели от танца ми. През зимата няма да танцувам. Ще отивам на юг, където слънцето е топло. Там има вили с портокалови дръвчета. Аз ще притежавам една от тях. Ще се припичам на слънцето, полегнала на копринени възглавници, и ще похапвам портокали. Що се отнася до теб, Раул, никога няма да те забравя, колкото и да съм богата и известна. Ще бдя над теб и ще ти помогна да се издигнеш. Фелиси ще бъде моята прислужница... Не, не. Твърде е непохватна в ръцете. Погледни само колко са големи и груби.“ Фелиси се ядосваше на тези думи, а Анет продължаваше да я дразни: „Фелиси е толкова женствена, толкова елегантна, толкова фина. Тя всъщност е една принцеса. Ха, ха!“ Фелиси изръмжаваше злобно: „Баща ми и майка ми са били женени, а не като твоите.“ „Точно така. И баща ти е убил майка ти. Чудно нещо. Да си дъщеря на убиец.“ „Баща ти пък е изоставил майка ти да изгние“, не се предаваше Фелиси. „О, да — умисляше се Анет. — *Pauvre maman.*^[2] Човек трябва да се поддържа здрав и силен. Това е най-важното, да си здрав и силен.“ „Здрава съм като кон — фукаше се Фелиси.“ И наистина беше. Беше два пъти по-силна от всяко друго момиче в къщата. И никога не боледуваше. Но пък беше глупава, нали ме разбирате, глупава като диво животно. Винаги се чудех защо навсякъде следва Анет. Имаше някакво очарование, което я привличаше. Понякога ми се струваше, че мрази Анет и наистина тя не бе никак мила с нея. Присмиваше се на непохватността и глупостта ѝ и често я нападаше в присъствието на другите. Бях виждал Фелиси цялата пребледняла от гняв. Понякога имах чувството, че ще хване Анет за врата и ще я удуши. Мисълта ѝ не бе достатъчно пъргава, за да отвърне на подигравките на Анет, но с

времето се бе научила да си отмъщава по начин, който винаги действаше. Напомняше ѝ за нейното здраве и физика. Тя бе усетила, че Анет ѝ завижда за жизнеността и силата и инстинктивно нанасяше своите удари точно по тази болезнена за нея тема. Един ден Анет дойде при мен много радостна. „Раул — каза тя, — днес ще се помайтапим с тъпата Фелиси. Ще умрем от смях.“ „Какво смяташ да правиш?“, попитах аз. „Ела зад малкия навес и ще ти кажа.“ Изглежда Анет беше докопала някаква книга. Част от нея не разбираше и много от нещата наистина не бяха за нейната възраст. Бе един от ранните трудове по хипноза. „Пише, че е необходим някакъв ярък предмет. Медната топка на леглото ми се върти. Миналата нощ накарах Фелиси да гледа в нея. Наредих ѝ да гледа, без да си отклонява погледа, и да не откъсва очи от топката. След това я завъртях. Изплаших се, Раул. Очите ѝ гледаха толкова странно. Ужасяващо странно. Продължих да ѝ говоря: «Фелиси, ти винаги ще правиш това, което ти казвам», а тя ми отвърна: «Ще правя винаги това, което ми казваш, Анет.» И тогава, тогава, казах: «Утре ще вземеш една лоена свещ, ще излезеш на игрището в дванадесет часа и ще започнеш да я ядеш. Ако някой те попита защо го правиш, ще отвърнеш, че това е най-вкусната баница, която някога си яла.» О, Раул, само си представи!“ „Но тя никога няма да направи подобно нещо — възразих ѝ аз.“ „В книгата твърдят, че ще го направи. Не че толкова им вярвам, но, ах! Представи си, ако в книгата пише истината, как ще се позабавляваме!“ Аз също реших, че идеята е много забавна. Пуснахме мухата на всички приятели и в дванадесет часа всички бяхме на игрището. Точна до секундата, Фелиси излезе със свещ в ръката си. Ще ми повярвате ли, ако ви кажа, господо, че със съвсем сериозен вид тя започна да гризе по малко от свещта. Бяхме изпаднали в истерия! От време на време някое от децата я приближаваше и сериозно я питаше: „Харесва ли ти това, което хапваш, а, Фелиси?“ А тя отговаряше: „О, да. Най-вкусната баница, която някога съм яла.“ Заливахме се от смях. Накрая явно толкова силно сме се смели, че шумът разбуди Фелиси и тя осъзна какво прави. Премигна объркано с очи, погледна свещта, после нас. Прекара ръка по челото си и промърмори: „Но какво правя аз тук?“ „Ядеш свещ“ — изквичавме ние, превивайки се от смях. „Аз те накарах да го направиш. Аз те накарах да го направиш“ — викаше Анет и танцуваше около нея. За момент Фелиси се вкамени. После бавно се приближи до

Анет. „Значи си била ти, ти ме направи за посмешище? Спомних си. О, ще те убия!“ Говореше много тихо, но Анет бързо избяга и се скри зад мен. „Спаси ме, Раул! Страх ме е от нея. Беше само шега, Фелиси. Само шега.“ „Не ми харесват тези шеги — пресече я Фелиси. — Разбираш ли? Мразя те. Всичките ви мразя.“ Изведнъж избухна в сълзи и избяга. Струва ми се, че Анет бе ужасена от резултатите на собствения си експеримент и не се опита да го повтори. Но от този ден нататък нейното влияние върху Фелиси ставаше все по-силно. Сега си мисля, че Фелиси винаги я е мразела, но не можеше да се отдели от нея. Следваше Анет навсякъде като куче. Скоро след това, господа, ми намериха работа и аз се отбивах в дома само по празниците. Никой не прие сериозно желанието на Анет да стане танцьорка, но когато порасна, тя разви доста добре гласа си и мис Слейтър се съгласи да ѝ даде музикално образование. Анет не беше мързелива. Работеше трескаво, без умора. Мис Слейтър се опита да я убеди да не се преуморява. Веднъж ме заговори за Анет. „Винаги си бил привързан към Анет — започна тя. — Убеди я да не работи толкова много. Напоследък има лека кашлица, която ме безпокои.“ Скоро работата ми ме отведе надалеч. В началото получих едно или две писма от Анет, но после връзката замря. Последва период от пет години, които прекарах в чужбина. Когато се завърнах в Париж, вниманието ми бе привлечено от афиш, който рекламираше изпълнението на Анет Равелли, придружено от нейна снимка. Познах я веднага. Вечерта отидох във въпросния театър. Анет пях на френски и италиански. Беше прекрасна на сцената. След това отидох в гримьорната. Веднага ме прие. „Хей, Раул — провикна се тя и простря към мен ръце. — Чудесно е, че те виждам. Къде се изгуби през всичките тези години?“ Понечих да ѝ обясня, но всъщност на нея не ѝ бе до това. „Ами, съвсем скоро си дойдох!“ Тя направи триумфален жест към стаята, пълна с цветя. „Милата мис Слейтър сигурно се гордее с твоите успехи?“ — отбелязах аз, а тя отвърна: „Старата ли? Всъщност, не. Тя ме насочи към консерваторията. Към ограниченото концертно пеене. Но аз, аз съм артист. Само тук, на вариететната сцена, мога да изразя себе си.“ Точно в този момент влезе красив мъж на средна възраст. Беше много известна личност. По маниера му усетих, че е покровителят на Анет. Изгледа ме изкосо и Анет обясни: „Приятел от детските ми години. Минавал през Париж, видял снимката на плаката и ето го тук!“ Мъжът

стана много приветлив и любезен. Пред мен извади гривна от рубини и диаманти и я постави на китката на Анет. Когато станах да си ходя, тя ме погледна тържествуващо и прошепна: „Стигнах, където исках. Виждаш ли? Целият свят е в краката ми!“ Ала когато излязох от стаята, я чух да кашля. Остра, суха кашлица. Това беше наследството от туберкулозната ѝ майка.

Следващия път я видях след две години. Бе потърсила подслон при мис Слейтър. Кариерата ѝ бе пропаднала. Имаше туберкулоза в напреднал стадий и лекарите казваха, че вече с нищо не може да ѝ се помогне. О, никога няма да забравя как изглеждаше тогава! Държаха я на открито и денем, и нощем. Страните ѝ бяха зачервени и хлътнали, очите ѝ трескаво искряха и постоянно кашляше. Гласът ѝ ме стресна. Толкова много отчаяние се чувстваше в него. „Радвам се да те видя, Раул. Чул си вече, че може и да не се оправя? Казват го зад гърба ми, нали знаеш как става. Към мен се държат внимателно и успокояващо. Но не е вярно, Раул, не е вярно! Аз няма да си разреша да умра. Да умра? При целия прекрасен живот, който ме очаква? Само волята за живот има значение. Така твърдят напоследък всички велики лекари. Аз не съм от слабите, които се предават. Вече се чувствам безкрайно по-добре. Чуваш ли, безкрайно по-добре!“ Тя се повдигна на лакът, за да докаже думите си, но се свлече обратно от пристъп на кашлица, който разтърси слабото ѝ тяло. „Кашлицата не е нищо — задъха се тя. — Кръвоизливите също не ме плашат. Ще учудя лекарите. Само волята има значение. Запомни, Раул, аз ще живея.“ Беше тъжно, много тъжно. В този момент Фелиси Бол се появи с поднос. Носеше чаша горещо мляко. Тя го подаде на Анет и продължи да я наблюдава с изражение, което не можах да разгадая. От нея се излъчваше някакво самодоволство. Анет също бе доловила погледа ѝ. Хвърли ядосано чашата на пода и тя се разби на малки късчета. „Виждаш ли я? Винаги ме гледа така. Радва се, че ще умра! Да, тя злорадства. Тя е здравата и силната. Погледни я, нито ден не е боледувала тая! И всичко това напусто. За какво ѝ е това туловище? Какво би могла да прави с него?“ Фелиси се наведе и започна да събира парчетата от счупената чаша. „Това, което тя казва, не ме засяга — отбеляза Фелиси с напевен глас. — Какво значение има? Аз съм почтено момиче. Наистина. Що се отнася до нея, тя скоро ще познае огъня на Чистилището. Аз съм християнка. Не отвърщам.“ „Ти ме мразиш — изкрещя Анет. —

Винаги си ме мразила. О, но въпреки това мога да те омагьосам. Мога да те накарам да правиш каквото поискаш. Ще видиш. Сега ще ти наредя да коленичиш пред мен върху стъклата.“ „Непоносима си“ — отвърна неспокойно Фелиси. „Но ти ще го направиш. Ще го направиш. За да ми доставиш удоволствие. На колене. Нарещам ти аз, Анет. Долу на колене, Фелиси.“ Дали поради особената молба в гласа, или поради по-дълбока причина Фелиси се подчини. Бавно се свлече на колене с широко разперени ръце, а лицето ѝ бе безизразно и глупаво. Анет отметна глава назад и кълещият ѝ смях се понесе на приливи. „Погледни я, погледни глупавото ѝ лице! Колко абсурдно изглежда. Сега можеш да станеш, Фелиси, благодаря ти. Няма смисъл да ми се мръщиш. Аз съм твоята господарка. Ще трябва да правиш това, което ти казвам.“

Тя се отпусна изтощена на възглавниците. Фелиси вдигна подноса и бавно тръгна да излиза. Хвърли поглед през рамо и стаената злоба в очите ѝ ме накара да изтръпна.

Не бях там, когато Анет е починала. Но, изглежда, е било ужасно. Била се вкопчила в живота. Борила се е със смъртта като обезумяла. Отново и отново задъхано повтаряла: „Аз няма да умра, чувате ли? Няма да умра. Аз ще живея. Ще живея...“

Мис Слейтър ми разказа всичко това, когато шест месеца по-късно отидох да я видя. „Бедни ми Раул — каза тя съчувствено. — Ти я обичаше, нали?“ „Винаги съм я обичал, винаги. Но каква полза щеше да има тя от мен? Нека да не говорим за това. Тя... изключителната, изпълнената с живот... мъртва.“ Мис Слейтър беше състрадателна жена и заговори за други неща. Каза ми, че много се безпокои за Фелиси. Момичето преживяло странен вид нервна криза и оттогава поведението ѝ било много необичайно. „Знаеш ли — каза мис Слейтър след минутно колебание, — че тя се учи да свири на пиано?“ Чувах го за пръв път и много се изненадах. Фелиси да се учи да свири! Можеш да се закълна, че не би различила и една нота. „Казват, че имала талант — продължи мис Слейтър. — Не мога да го разбера. Винаги съм я считала за... е, ти сам знаеш, Раул, тя винаги е била глупавичка.“ Аз кимнах. „Понякога поведението ѝ е толкова странно, че не знам какво става.“ Няколко минути по-късно влязох в учебната зала. Фелиси свиреше на пиано. Свиреше мелодията, която бях чувал да изпълнява Анет в Париж. Разбирате ли ме, господо, това доста ме стресна. Когато

ме чу да влизам, тя изведнъж спря и се обърна към мен, а в погледа ѝ се четеше присмех. За мое огромно учудване лицето ѝ излъчваше интеллигентност. За момент си помислих... е, господо, няма да ви кажа какво си помислих. Тя се обади: „Я виж ти! Това сте вие, мосю Раул.“ Не бих могъл да опиша начина, по който го каза. За Анет никога не бях преставал да бъда просто Раул. Но Фелиси след срещата ни като големи винаги се обръщаше към мен с мосю Раул. Обаче начинът, по който го произнесе сега, беше съвсем различен, леко натъртено и иронично. „А, Фелиси — запънах се аз. — Изглеждаш много различно днес.“ „Наистина ли? — попита тя замислено. — Странно нещо. Но не бъди толкова официален, Раул. Вече ще те наричам Раул, нали заедно сме играли като деца. Животът бе изтъкан от смях. Нека поговорим за нещастната Анет, за нея, която вече е мъртва и погребана. Чудя се дали е в Чистилището, или някъде другаде?“ Тя затананика доста фалшиво част от песен, но думите привлякоха вниманието ми, „Фелиси! — извиках аз. — Ти говориш италиански?“ „Защо не, Раул? Вероятно не съм толкова глупава, за каквато се представям.“ Тя се засмя на моето учудване. „Не разбирам...“ — започнах аз, но тя ме прекъсна: „Ще ти обясня. Аз съм много добра актриса, макар че никой не го подозира. Мога да играя най-различни роли и при това много добре.“ Тя се засмя отново и бързо избяга от стаята, преди да успее да я спра. Видях я отново, преди да замина. Беше заспала на едно кресло. Хъркаше тежко. Стоях и я гледах очарован, макар че нещо в нея ме отблъскваше. Изведнъж тя се стресна и се събуди. Очите ѝ, глупави и безжизнени, срещнаха моите. „Мосю Раул — промърмори механично тя.“ „Да, Фелиси. Тръгвам си. Ще ми посвириш ли още веднъж, преди да замина?“ „Аз? Да свирия? Подигравате ми се, мосю Раул?“ Попитах я не помни ли, че ми свири тази сутрин. Тя поклати глава. „Аз, да свирия? Как би могло такова нещастно момиче като мен да свири?“ Тя поспря за минутка, все едно че мисли, и после ми направи знак да се приближа. „Мосю Раул, стават странни неща в тази къща! Разиграват се някакви номера. Превъртат стрелките на часовниците. Да, да, знам какво говоря. И всичко това го прави тя.“ „Коя?“ — попитах стреснат аз. „Онази Анет. Лошата. Докато беше жива, винаги ме тормозеше. Сега, когато е мъртва, идва от мъртвите, за да ме мъчи.“ Вторачих се във Фелиси. Забелязах, че бе ужасена и очите ѝ се бяха разширили. „Тя, онази, е много лоша. Лоша е, казвам ви. Ще ти вземе хляба от

устата, дрехите от гърба, душата от тялото...“ Внезапно се вкопчи в мен. „Страх ме е. Казвам ви, страх ме е. Чувам гласа ѝ, но не, не, не в ушите си. А тук, в главата... — и тя докосна челото си. — Тя ще ме подлуди, ще ме побърка напълно и какво ще правя аз тогава, какво ще стане с мен?“ Гласът ѝ почти се извиси до писък. Очите ѝ светеха като на див звяр, затворен в клетка... Изведнъж тя се усмихна, селяшка усмивка, пълна с лукавост и с нещо друго, което ме накара да изтръпна. „Ако се стигне дотам, моєю Раул, аз съм много силна в ръцете, много силна.“

Никога преди не бях обръщал особено внимание на ръцете ѝ. Погледнах ги и потреперих, без да искам. Дебели груби пръсти и както бе казала, ужасно силни... Не бих могъл да опиша отвращението, което ме завладя. Вероятно с ръце, подобни на тези, баща ѝ е удушил майка ѝ...

Тази беше последната ми среща с Фелиси Бол. Веднага след това заминах за чужбина, за Южна Америка. Завърнах се оттам две години след смъртта ѝ. Четох нещо във вестниците за живота и внезапната ѝ смърт. Сега, господа, от вас научих подробности. Боже мой, Фелиси 3 и Фелиси 4! Тя беше добра актриса!

Влакът намали скоростта си. Човекът в ъгъла се изправи и закопча палтото си.

— Каква е вашата хипотеза? — попита, накланяйки се напред адвокатът.

— Трудно ми е да повярвам... — започна Негово преосвещенство Парфит и спря.

Лекарят нищо не каза. Беше се втренчил в Раул Ленардо.

— *Дрехите от гърба ти, душата от тялото ти* — с лекота цитира французинът. — Бих казал, господа, че историята на Фелиси Бол е история за Анет Равел. Вие не я познавате. Аз я познавах. Тя пламенно обичаше живота...

Поставил едната си ръка на вратата, готов да изскочи, той внезапно се обърна, наведе се и потупа Негово преосвещенство Парфит.

— Господин докторът, който е седнал ей там, току-що каза, че всичко това — посочи той с ръка стомаха на свещеника, който потръпна — е само обиталище. Кажете ми, ако откриете крадец в къщата си, какво бихте направили? Ще го застреляте, нали?

— Не — изстена Негово преосвещенство. — Наистина, не, искам да кажа не и в тази страна.

Той изрече последните думи на вятъра, защото вратата на купето се блъсна и странникът изчезна.

Свещеникът, адвокатът и докторът останаха сами. Четвъртият ъгъл беше свободен.

[1] „момиче на радостта“ — проститутка (фр.). — Б.пр. ↑

[2] бедната ми майка (фр.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.